

En cinc anys

La raó principal per la qual vacil·lem tan sovint en l'ús de les preposicions *en* i *amb* —és a dir, dubtem de quina de les dues convé en certes frases—, és, sens dubte, la seva semblança i fins i tot identitat de pronunciació. Però si aquesta és la raó principal no és pas la raó exclusiva. En castellà també existeixen vacil·lacions en l'ús d'aquestes preposicions —volem dir, de les que hi equivalen— malgrat que fonèticament no es poden confondre. I, en català, tenim també dubtes anàlegs entre *a* i *en*, entre *de* i *amb*, entre *a* i *de*, entre *en* i *per*... Si es considera que en molts casos l'ús d'una preposició respon al que podríem anomenar un fet idiomàtic, propi i característic de cada llengua, no subjecte a una norma lògica o sistemàtica, i que, d'altra banda, els tipus de relació que denoten les preposicions febles són molt complexos i subtils, amb freqüents interferències i difícils de destriar, es comprèn molt bé que aquestes partícules gramaticals originin tantes vacil·lacions.

Un cas força freqüent de dubte entre *en* i *amb* és en la introducció de certes designacions de temps, més concretament, aquelles que indiquen l'espai de temps que s'esmerça en l'acompliment d'una acció. Sembla força clar que oracions com *Ho hem fet en cinc minuts* o *Hi hem anat en cinc quarts* s'han de resoldre, efectivament, amb la preposició *en*, encara que no falta qui, en aquests casos, recorre a la preposició *amb*. I és que hom ten-

deix a equiparar, cosa que no deixa d'ésser lògica, el temps amb qualsevol mitjà que cal per a l'acompliment d'una acció i, per tant, es decideix per la preposició *amb* que, com se sap, és la que denota el mitjà. Però cal no confondre la condició necessària amb el lapse de temps transcorregut mentre una acció es realitzava. Al Diccionari Fabra, a l'article «temps» trobem els exemples *Amb el temps arribarem a aprendre-ho* i *Amb temps i palla maduren les nespres*. Però en aquestes oracions la designació temporal (el nom *temps*) indica realment condició necessària, tal com mostra l'equiparació entre *temps* i *palla*. Igualment diríem *Amb cinc minuts n'hi ha prou*. Però en les oracions com les indicades en primer lloc s'ha de recórrer a *en*, sigui quina sigui la designació de temps que calgui introduir. Vegem-ho en els exemples que tenim anotats del Diccionari Fabra: *En vuit dies va anar al clot* («clot»), *Ell ho ha fet en cinc minuts* («doble»), *Com s'ha engrandit aquest poble, en deu anys* («engrandir»), *En un girar d'ulls* («girar»), *Això es fa en un instant* («instant»), *Deu féu el món en sis dies*, *El món no va ésser fet en un dia* («món»), *En dues hores ens vam plantar a Granollers* («plantar»), *Ha pujat l'escala en un salt* («pujar»), *S'ha fet ric en poc temps* («ric»), *Anar en un indret en un salt* («salt»), *Ell ha fet això en quatre dies* («temps»).